

U.

U, n. 4. 1) Sjelfljudande bokstaf, den tjugondeförsta i svenska alfabetet. Bibehåller alltid sitt eget ljud, utom i ordet *Tjusf*, hvilket uttalas som *Tjysf*, samt i vissa från fransyskan lånade ord, såsom *Gravur*, *statur*, läs: gravyr, statyr. — 2) Ljudet, då bokstafven *u* uttalas. Man säger äfven: *u-ljud*.

UBIQUIST, - - kvifsst, m. 3. Teolog, som hyllar läran om Christi lekamens närvaro i nattvarden.

UBIQUITET, - - kvitét, f. 3. (af lat. *Ubique*, allestädes) Så kallas, i teologien, Christi lekamens, enligt Luther, antagna närvaro i nattvarden.

UDD, m. 2. 1) Hvass spets. *U. på nål*, *knif*. (Fig.) *Satirens u.*, det stickande i satiren. — 2) Spets, som fordom brukades att dermed stinga dragare, för att pådrifva dem. Deraf det bildliga uttrycket: *Spjerna emot u-en*, göra motstånd, spjerna emot. — 3) Se *Udde*. — 4) *U-ar*, en sort spetsar.

UDDA, v. a. 4. Göra uddig. — *Uddning*, f. 2.

UDDA, a. oböjl. Så kallas hvarje tal, i hvilket 2 icke går jemt upp. *U. tal. U. och jemnt*. ett slags sällskapsspel, hvarvid hålles på udda eller jemnt, och som spelas, dels med tärningar, dels med årtal på slantar, nummertal på sedlar, o. s. v. *U. sko*, *handske*, o. s. v., utan make.

UDDBLAD, n. 3. (bot.) Udda blad. *Parbladiga med u*.

UDDBÄR, n. 3. Se *Odon*.

UDDE, m. 2. pl. *uddar*. (af *Udd*) I haf, sjö eller flod utskjutande landspets.

UDDEVALLARE, m. 3. ell. **UDDEVALLA**, f. sing. En blandning af kaffe och brännvin eller konjak.

UDDHVASS, a. 2. Som har hvass udd. *U. knif*, *sax*.

UDDIG, a. 2. Med udd eller uddar i ändan eller kanten. Bildar flera sammansättningar, såsom: *Tvåuddig*, *Treuddig*, *Småuddig*, m. fl.

UDDIGHET, f. 3. 1) Beskaffenheten att vara uddig. — 2) (mest i plur.) Något, som liknar en udd.

UDDSPETSIG, a. 2. (bot.) *U-t blad*, när bladets medelnerf skjuter fram utanför bladspetsen.

UDDSÄGAD, a. 2. (bot.) *U-t blad*, när sågtänderna slutas med en udd.

UF, m. 2. pl. *usvar*. Roffågel, den största af Uggleslägtet, stor som en tjäder, med ett par långa fjädertofsar på hufvudet, liknande öron eller horn; har två slags läten, ett ganska starkt skri, och ett menniskolikt uhu, begge ohyggliga, hvarföre vantron i dem ofta trott sig höra onda andar, dödsförebud o. d. *Strix Bubo*.

UFF! int. Utrop, som betecknar en plötslig smärta, en känsla af qväfnig, öfverraskning, häpnad. *U! jag qväfs!* *U! der ha vi ägget*, säges (fam.) vid en plötslig upplysning rörande orsaken till en annans handlingssätt, o. s. v.

UGGLA, f. 4. 1) Roffågel, som jagar om natten, med klotrundt, tjockfjädradt hufvud, likt en katts, kort, krökt näbb och stora, gula ögon. *Strix*. Deraf finnas många arter, till hvilka äfven *Ufven* hörer. Se f. ö. *Fjäll-*, *Horn-*, *Hök-*,

Rätt-, *Sparfuggla*. *Minervas U.*, 3 tum lång, i södra Europa; jagar om dagen. *S. noctua*. (Sjöt.) *Fånga u.*, säges om ett fartyg, då det oförmodadt går öfver stag eller får seglen back. — 2) (fig. fam.) Mycket ful kvinna. — Skrifves äfv. *Ugla*. — *Ss. Ugglebo*, -näste.

UGGLEFÅGEL, m. 2. pl. — *fåglar*. Fågel af Uggleslägtet.

UGGLERÖNN, f. 2. Se *Olvonbuske*.

UGGLESLÄGTET, n. sing. def. Uggloras släkte bland roffågeln.

UGGLEVED, m. sing. 1) Rutten ved, som blifvit fosforisk, så att den lyser i mörkret. Kallas äfv. *Lysved*. — 2) Ett slags moss, som växer på uggleved och har samma egenskap. *Bysus phosphorea*.

UGN, ünngn, m. 2. 1) Eldfast, större eller mindre, vanligen af tegelsten muradt rum att deruti, för åtskilliga behof, innesluta och underhålla stark eld. Se *Bak-*, *Stek-*, *Kok-*, *Kakelugn*, *Smältugn*, *Masugn*, *Flamugn*, *Vindugn*, *Blåsterugn*, *Kalkugn*, *Tegelugn*, m. fl. — 2) Brukas i dagligt tal för *Bakugn*. *Elda u-en*. *Sätta in bröd i u-en*. *Taga brödet ur u-en*. *Äta något så varmt det kommer ur u-en*. (Fam. skämtv.) *Slå kull u-en*, (om hafvande qvinnor) nedkomma. (Fig. fam.) *Alltid sitta bak u-en*, *ligga på u-en*, sitta hemma och lättjas.

UGNSBLOSS, n. 3. Bloss, hvarmed en bakugn upplyses, på det man må kunna se, huru långt det kommit med brödets gräddning.

UGNSBROTT, n. 3. Se *Galmeja*.

UGNSDÖRR, f. 2. Se *Ugnslöck*.

UGNSGAP, n. 3. Se *Ugnshål*, 1.

UGNSHVALE, n. 3. Hvalvet i en ugn.

UGNSHÄL, n. 3. 1) Öppningen till en ugn. — 2) Draghål på en ugn.

UGNSHÄLL, f. 2. Häll, som utgör bottnen eller sida i en ugn.

UGNSKRÄTS, m. 3. Sot, aska och kol ur smältugnar för guld eller silver.

UGNSLOCK, n. 3. Jernplåt, som sättes för öppningen till en bakugn, sedan brödet blifvit insatt; äfv. dylikt lock till andra slags ugnar.

UGNSLUCKA, f. 4. Se *Ugnslöck*.

UGNSQVAST, m. 2. Qvast i ändan af en lång stång, hvarmed botten på en bakugn rengöres, innan brödet skall insättas.

UGNSRAKA, f. 1. Raka, hvarmed efter eldningen kol utrakas ur en ugn.

UGNSREDSKAP, n. 3. o. 3. Redskap, som begagnas vid ansningen af en ugn.

UGNSRISSLA, f. 4. Se *Bakspade*.

UGNSSOPA, f. 1. Granrisviska i ändan på en lång stång, hvarmed en bakugn sopas, innan brödet skall insättas.

UGNSSOT, n. sing. Sot, som fäster sig vid tak och sidor af en ugn.

UGNSSPADE, m. 2. pl. — *spadar*. Se *Bakspade*.

UGNSSPJELL, n. 3. Se *Ugnslöck*.

UGNSSTAKE, m. 2. pl. — *stakar*. Se *Ugnsraka*.

UGNSSTEN, m. 2. Mursten till ugnar.

UGNSSTICKA, f. 4. Se *Ugnsbloss*.